

Tillsynsplan

Serveringstillstånd

2021

Dokumentinformation

Beslutshistorik

Antagen av socialnämnden 2020-03-23 § 21

Giltighet

Gäller från och med 2021-01-01

Gäller till och med 2022-03-01

Förvaltare¹

Socialnämnden

Kategori

Inriktningsdokument

Uppföljning

Hur: Länsrapporten

När: januari året efter tillsynsåret

---

¹ Förvaltarens ansvar innebär att:

- dokumentet efterlevs
- är tillgängligt
- följa eventuellt ändrade förutsättningar för dokumentet
- dokumentet följs upp och revideras
- dokumentet är aktuellt och uppdaterat

Innehåll

Bakgrund och beskrivning av tillsynsplanens innehåll	4
Inledning.....	4
Alkohollagens huvudsyfte	4
Vad innebär tillsynsansvaret?.....	4
Hur bedrivs tillsyn?.....	5
Rättsregel	5
Vägledning	5
Förebyggande tillsyn	5
Inre tillsyn.....	5
Yttre tillsyn	6
Tillsynsavgifter	7
Rättsregel	7
Vägledning	7
Prioriteringar	7
Tillsynsaktiviteter.....	9
Uppföljning	10
Riktlinjer för serveringstillstånd	10

Bakgrund och beskrivning av tillsynsplanens innehåll

Inledning

Tillsynsplanen är en beskrivning av de krav som ställs på tillsyn inom alkohollagen. Enligt 9 kap. 2 § alkohollagen ska kommunen upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen. Tillsynsplanen ska bland annat öka förutsättningarna för att tillsynsverksamheten fungerar på ett effektivt sätt och bidra till ökad kostnadseffektivitet. Tillsynsplanen ska bidra till en effektiv planering och samordning av tillsyn.

Alkohollagens huvudsyfte

Alkohollagen (2010:1622), härafter kallad AL, är en skyddslagstiftning vars huvudmål är att begränsa alkoholens skadeverkningar, till exempel överkonsumtion av alkohol och alltför tidig alkoholdebut. Kravet på ordning och nykterhet har också en framskjuten plats i lagstiftningen. En väl fungerande tillsynsverksamhet är en hörnsten i det alkoholskadeförebyggande arbetet.

Bestämmelserna om administrativa ingripanden, såsom erinran, varning och återkallelse av serveringstillstånd, är till för att få bort missförhållanden och för att förhindra att nya uppstår. Åtgärder mot en tillståndshavare är inte avsedda att vara ett straff utan är ett medel för att skapa en god restaurangmiljö.

Det är tillståndsenhetens målsättning att arbeta enligt lagstiftarens ovan angivna synsätt samt de kommunala riktlinjerna, det vill säga att dels bedriva tillsyn av att de alkoholpolitiska syftena med lagen upprätthålls samt dels att bevaka att alkohollagens krav på tillståndshavarens lämplighet alltjämt är uppfyllda.

Vad innebär tillsynsansvaret?

Servering av alkoholdrycker får endast ske i sådan omfattning och i sådana former att skador eller brister i ordning och nykterhet på serveringsställena inte uppstår. Som ett särskilt skydd för ungdomen finns åldersgränser. Dessutom ska, som ovan nämnts, förutsättningarna för att få tillstånd vara uppfyllda även sedan tillstånd meddelats, det vill säga det finns krav på tillståndshavarens fortsatta lämplighet.

Kommunen ska enligt lagen bedriva tillsyn över att alkohollagens bestämmelser följs. Om missförhållanden föreligger har kommunen att i första hand meddela en erinran. Vid återfall och/eller upprepade överträdelse kan en varning meddelas. Om varning inte bedöms som tillräcklig åtgärd finns möjligheten till att återkalla serveringstillståndet (9 kap. 17,-18 §§ AL).

Hur bedrivs tillsyn?

Rättsregel

9 kap. 2 § AL Kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat.

Kommunen och Polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl.

Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen

9 kap 3 § AL För tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om marknadsföring i 7 kap. finns det särskilda regler i marknadsföringslagen (2008:486). Tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna gentemot den som har serveringstillstånd får, i fråga om marknadsföring på serveringsstället, utövas också av kommunen.

Vägledning

Den omedelbara tillsynen av restaurangerna utövas av kommunens tillståndsenhet och polismyndigheten.

Det finns flera former för tillsyn, som för överskådlighetens skull kan indelas som följer:

- Förebyggande tillsyn
- Inre tillsyn
- Yttre tillsyn

Nedan följer en beskrivning av vad de olika formerna av tillsyn normalt sett innebär:

Förebyggande tillsyn

Förebyggande tillsyn kan röra vitt skilda områden men grundtanken är att genom sådan tillsyn förebygga överträdelse av alkohollagen. Tillståndshavaren kan till exempel vända sig till tillsynsmyndigheten för svar på sina frågor för att kunna vara säkra på vad som förväntas.

Även om en tillståndshavare förutsätts ha kunskap i alkohollagen för att vara lämplig att inneha ett serveringstillstånd, är det tillsynsmyndighetens uppgift att informera samtliga tillståndshavare om till exempel kommunala riktlinjer, aktuella lagändringar och/eller ny rättspraxis.

Vidare är det myndighetens uppgift att tillhandahålla informationsmaterial och blanketter samt att sammanställa statistik. Myndigheten kan även arrangera krögarmöten eller utbildningar för restaurangpersonal. KfV-regionens kommuner genomför därför en krögärträff respektive en utbildning i metoden "Ansvarfull alkoholservice" årligen. Utbildningen vänder sig till restaurangägare, restaurangpersonal och ordningsvakter. Metoden har utvecklats för att minska alkohol- och drogrelaterade brott på krogen. Utbildningen ger även restaurangpersonalen nyttiga verktyg för att bli stärkta i sin yrkesroll och bli bättre på konflikthantering. Under dagarna ligger fokus även på de lagar och förordningar som reglerar alkoholservice i Sverige.

En del i det förebyggande arbetet är givetvis också en effektiv och regelbunden yttre och inre tillsyn.

Inre tillsyn

Inre tillsyn är administrativ och innebär kontroll och uppföljning av tillståndshavarens personliga och ekonomiska förhållanden. Tillsynen ifråga sker genom remisser och kontakt med andra

myndigheter, bevakningstjänsten SYNA samt övervakning av marknadsföring. Tillsyn genom kreditupplysningsföretaget SYNA sker löpande.

Tillståndsenheten tar varje år emot tillståndshavarnas restaurangrapporter. På basis av denna tas tillsynsavgift ut. Restaurangrapporten granskas avseende eventuella avvikelser; till exempel att en orimligt stor del av omsättningen härrör från alkoholförsäljning.

Uppgift om hur en tillståndshavare sköter sig i ekonomiskt hänseende inhämtas från bevakningstjänsten SYNA, skattemyndigheten och kronofogdemyndigheten.

Uppgift om huruvida personlig lämplighet består kan inhämtas ur belastnings- och misstankeregister via polisen.

Uppgift kan hämtas från Bolagsverket för kontroll av huruvida den personkrets som lämplighetsprövades inför tillståndsgivningen består eller om förändringar i denna har skett utan att anmälas till tillsynsmyndigheten. Dessa uppgifter kommer också till tillsynsmyndighetens kännedom via bevakningstjänsten SYNA.

Yttre tillsyn

Yttre tillsynsbesök kan uppdelas i rutinbesök, påkallade besök och uppföljningsbesök. Vid yttre tillsyn besöker kommunen serveringsstället för att på plats kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen. Besök på serveringsstället kan genomföras av kommunala tjänstemän på egen hand eller i samverkan med andra myndigheter såsom polis, räddningstjänst, samhällsbyggnadsförvaltning eller motsvarande, skattemyndighet med flera. Vid yttre tillsyn då annan myndighet inte medverkar ska två kommunala tjänstemän medverka. Kommunen har rätt att komma in i alla lokaler och ytor utom personliga klädkåp. Den ansvarige för bolaget eller den som är serveringsansvarig ska hjälpa till på plats (exempelvis genom att öppna låsta utrymmen och ta fram rapporter från kassan).

Den yttre tillsynen avser bland annat:

- Kontroll av att alkoholservingen sker i enlighet med serveringstillståndet.
- Kontroll av att serveringsansvarig är på plats.
- Bedömning av ordningen inne och utanför restaurangen.
- Graden av berusning hos gästerna.
- Kontroll att servering inte sker till underåriga.
- Kontroll av dryckessortiment.
- Kontroll av personalliggare för att kontrollera att de som arbetar är anställda av tillståndshavaren.
- Kontroll av utrymningsvägar.
- Kontroll av att de särskilda bestämmelserna i 7 kap. AL om marknadsföring följs.
- Kontroll av att tillagad mat tillhandhålls.
- Kontroll av lokalernas och kökets beskaffenhet.

En genomförd tillsyn ska dokumenteras och avslutas. De uppgifter som framkommit med anledning av tillsynen ska kommuniceras med tillståndshavaren.

Resultatet av både inre och yttre tillsyn kan leda till att en utredning öppnas och att förnyade remisser skickas till berörda myndigheter. Resultatet av en tillsyn kan även leda till förslag om sanktionsåtgärder såsom erinran, varning eller återkallelse av tillståndet. Framkommer det att ett tillstånd inte utnyttjas ska det återkallas.

Information inkommer också till tillståndsenheten via samverkande myndigheter och från andra källor såsom allmänhet och media.

Samverkande myndigheter gör kontroller utifrån sina egna ansvarsområden men Skatteverket kan också anlitas av kommunen för sakkunniguppdrag.

Uppföljning ska ske av uppgifter som indikerar att en tillståndshavares lämplighet ur personlig eller ekonomisk synvinkel kan ifrågasättas.

Det är tillståndsenhetens målsättning att genomföra minst ett rutinbesök per tillståndshavare och år. Påkallade besök görs då inre tillsyn ger anledning till det eller vid annan indikation på missförhållanden. Uppföljningsbesök blir aktuella då missförhållanden förelegat vid tidigare besök. Tillståndsenheten kontrollerar att de alkoholpolitiska kraven i lagen följs genom observationer av hur verksamheten bedrivs vad gäller ordning och nykterhet.

Tillsynsavgifter

Rättsregel

8 kap 10 § 3 st. AL Kommunen får även ta ut en avgift för tillsyn enligt 9 kap av den som har serveringstillstånd.

Vägledning

Kommunen har enligt alkohollagen rätt att ta ut en avgift för tillsyn. Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallag (2017:725). Aktuella avgifter framgår av respektive kommuns hemsida. Socialnämnden tillämpar två slags tillsynsavgifter, en årlig tillsynsavgift som ska täcka den löpande tillsynsverksamheten och en tillsynsavgift som tas ut i vid påkallad tillsyn

Den årliga tillsynsavgiften baseras på en fast grundavgift tillsammans med en rörlig avgift vars storlek är kopplad till serveringsställets försäljningsvolym (årsomsättning) av alkoholdrycker.

Prioriteringar

En del i tillsynsarbetet är frågan om vilka objekt som ska tillsynas och vilka ärenden som ska prioriteras. Arbetet sker efter följande modell:

Mycket hög prioritet

De tillståndshavare som har tillstånd för servering till allmänheten och ett återkommande nöjesutbud för unga och/eller vuxna och/eller de tillståndshavare som har haft allvarliga och/eller återkommande brister. Något av följande kriterier ska vara uppfyllda:

- Serveringsstället vänder sig till unga och/eller vuxna
- Nöjesrestaurang/disco/pub med låg matförsäljning och hög alkoholförsäljning

- Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten
- Återkommande störningar
- Återkommande brister och förseelser enligt alkohollagen
- Tillståndshavaren har meddelats erinran och/eller varning
- Sena serveringstider

Hög prioritet

De tillståndshavare som har tillstånd till allmänheten eller har haft mindre allvarliga brister. Något av följande kriterier ska vara uppfyllda:

- Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten
- Matrestaurang med hög alkoholförsäljning
- Nöjesutbud förekommer tillfälligt eller under viss period. Brister av mindre allvarlig karaktär har förekommit under den senaste treårsperioden

Låg prioritet

De tillståndsinnehavare som vänder sig till slutna sällskap, föreningar som återkommande ansöker om serveringstillstånd till slutet sällskap, lunchrestauranger eller restauranger med serveringstillstånd till allmänheten med hög kostnadsbild och där familjer och äldre gäster är huvudsakliga besökare. Något av följande kriterier ska vara uppfyllda:

- Låg försäljning
- Inget nöjesutbud
- Inga kända störningar

Mycket låg prioritet

De tillståndshavare som endast vänder sig till ett slutet sällskap och där inga ordningsstörningar är kända.

Kommunerna ska varje år kategorisera tillståndshavarna enligt ovanstående riskbedömning. Kategoriseringen utgör underlag för detaljplanering av tillsynsarbetet. Kategoriseringen kan komma att ändras under innevarande verksamhetsår om till exempel brister uppmärksammas på ett mindre prioriterat serveringsställe.

Utöver de ställningstaganden som angetts ovan kan händelser i samhället påverka den tillsyn som bedrivs.

Tillsynsaktiviteter

Aktivitet	Beskrivning	Uppföljning
Genomföra inre och yttre tillsyn löpande under året i enlighet med alkohollagen	Se beskrivning och prioriteringsordning enligt ovan. Målsättningen är att objekt med mycket hög/hög prioritet får fyra tillsynsbesök per år. Objekt med normal prioritet får ett tillsynsbesök per år.	Planerat/utfört Åtgärd/återkoppling
Genomföra AAS-utbildning	Utbildning för serveringspersonal i metoden "Ansvarsfull alkoholservice"	Planerat/utfört
Anordna krögartreff	Ett forum för information och diskussion med krögare. Ofta medverkar andra myndigheter också såsom Skatteverket, Polismyndigheten, Räddningstjänsten, Miljöenheten m.fl.	Planerat/utfört
Samverkan med myndigheter	Samverkansmöte KfV regionen med Skatteverket, Polismyndigheten, Samhällsbyggnadskontoret och Räddningstjänsten	Planerat/utfört
Nyhetsbrev till krögare	Information skickas till krögare vår och höst inför sommar- respektive julsäsong gällande handläggningstider, rutiner och annat aktuellt	Planerat/utfört

Uppföljning

En årlig återrapportering om hur stor del aktiviteter som genomförts och resultat av tillsynen på en övergripande nivå ska ske till respektive socialnämnd i Katrineholm, Vingåker och Flens kommuner.

Riktlinjer för serveringstillstånd

Kommunen har antagit Riktlinjer för handläggning av serveringstillstånd där information rörande kommunens syn på tillstånd för alkoholserving redovisas.